Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 12. novembra 2019 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 1169/2011 – Informácie o potravinách poskytované spotrebiteľom – Povinné označenie krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu potraviny, ak by ich neuvedenie mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu – Povinnosť, pokiaľ ide o potraviny pochádzajúce z územia okupovaného štátom Izrael, uvádzať označenie tohto územia pôvodu, a v prípade, že pochádzajú z izraelskej osady nachádzajúcej sa v rámci tohto územia, aj údaj o tomto pôvode“

Vec C-363/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) z 30. mája 2018 a doručený Súdnemu dvoru 4. júna 2018, ktorý súvisí s konaním:

Organisation juive européenne,

Vignoble Psagot Ltd

proti

Ministre de l'Économie et des Finances,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, P. G. Xuereb a L. S. Rossi, sudcovia E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský (spravodajca), D. Šváby, C. Lycourgos a N. Piçarra,

generálny advokát: G. Hogan,

tajomník: V. Giacobbo-Peyronnel, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. apríla 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Organisation juive européenne, v zastúpení: J. Buk Lament, avocate,

– Vignoble Psagot Ltd, v zastúpení: F.-H. Briard, Y.-A. Benizri a E. Weiss, avocats,

– francúzska vláda, v zastúpení: D. Colas, B. Fodda, S. Horrenberger, L. Legrand, A.-L. Desjonquères, C. Mosser a E. de Moustier, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: francúzština.

– Írsko, v zastúpení: M. Browne, G. Hodge a A. Joyce, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci S. Kingston, BL,

– holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman a P. Huurnink, splnomocnené zástupkyne,

– švédska vláda, v zastúpení: A. Falk, C. Meyer-Seitz a H. Shev, splnomocnené zástupkyne,

– Európska komisia, v zastúpení: A. Bouquet, B. De Meester, F. Clotuche-Duvieusart a K. Herbout-Borczak, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 13. júna 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004 (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 18).

2 Tento návrh bol podaný v rámci dvoch sporov, a to medzi združením Organisation juive européenne a spoločnosťou Vignoble Psagot Ltd na jednej strane, a ministre de l'Économie et des Finances (minister hospodárstva a financií) na druhej strane, vo veci zákonnosti stanoviska týkajúceho sa označovania pôvodu tovaru pochádzajúceho z území okupovaných štátom Izrael od roku 1967 (avis relatif à l'indication de l'origine des marchandises issues des territoires occupés par l'État d'Israël depuis le mois de juin 1967).

Právna úprava

Právo Únie

Právna úprava týkajúca sa potravín

3 Odôvodnenia 3, 4 a 29 nariadenia č. 1169/2011 stanovujú:

„(3) Na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia spotrebiteľov a na zaručenie ich práva na informácie by sa malo zabezpečiť, aby spotrebitelia boli primerane informovaní o potravinách, ktoré konzumujú. Výber zo strany spotrebiteľov môžu okrem iného ovplyvňovať zdravotné, ekonomické, environmentálne, sociálne a etické hľadiská.

(4) Podľa nariadenia (ES) č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín [Ú. v. ES L 31, 2002, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463], sa uvádza, že všeobecnou zásadou potravinového práva je poskytnúť spotrebiteľom základ na rozhodovanie o výbere potravín, ktoré konzumujú, na základe informácií a zabrániť akýmkoľvek postupom, ktoré môžu spotrebiteľa uviesť do omylu.

…

(29) Krajina alebo miesto pôvodu potraviny by sa mali uviesť vždy, ak by ich neuvedenie mohlo uviesť spotrebiteľov do omylu pri určení skutočnej krajiny alebo miesta pôvodu daného výrobku. Krajina alebo miesto pôvodu by sa mali vždy označiť spôsobom, ktorý neklame spotrebiteľa…“

4 Článok 1 tohto nariadenia s názvom „Predmet a rozsah pôsobnosti“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Týmto nariadením sa poskytuje základ zaistenia vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa vo vzťahu k informáciám o potravinách, pričom sa zohľadňujú rozdiely vo vnímaní spotrebiteľov a ich informačných potrieb a zároveň sa zabezpečuje hladké fungovanie vnútorného trhu.“

5 Článok 2 ods. 2 písm. g) uvedeného nariadenia stanovuje, že na účely tohto nariadenia „miesto pôvodu“ je miesto, o ktorom sa uvádza, že z neho potravina pochádza, a nie je to „krajina pôvodu“, ako sa definuje v súlade s článkami 23 až 26 nariadenia Rady (EHS) č. 2913/92 z 12. októbra 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (Ú. v. ES L 302, 1992, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 307) (ďalej len „Colný kódex Spoločenstva“), a následne spresňuje, že meno, obchodné meno alebo adresa prevádzkovateľa potravinárskeho podniku na etikete nepredstavuje označenie krajiny pôvodu ani miesto pôvodu potraviny. Okrem toho odsek 3 tohto článku stanovuje, že „krajina pôvodu“ potraviny odkazuje na pôvod potraviny, ako sa určuje v súlade s článkami 23 až 26 Colného kódexu Spoločenstva.

6 Článok 3 toho istého nariadenia, nazvaný „Všeobecné ciele“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Poskytovaním informácií o potravinách sa sleduje cieľ vysokej úrovne ochrany zdravia a záujmov spotrebiteľov tak, že sa konečným spotrebiteľom poskytuje základ na rozhodovanie o výbere na základe informácií a na bezpečné používanie potravín najmä so zreteľom na zdravotné, hospodárske, environmentálne, sociálne a etické aspekty.“

7 Podľa článku 9 nariadenia č. 1169/2011 s názvom „Zoznam povinných údajov“:

„1. V súlade s článkami 10 až 35 a okrem výnimiek obsiahnutých v tejto kapitole je povinné uvádzať tieto údaje:

…

i) krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu, ak sú ustanovené v článku 26;

…“

8 Článok 26 tohto nariadenia s názvom „Krajina pôvodu alebo miesto pôvodu“ vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Označenie krajiny pôvodu alebo miesto pôvodu sa povinne uvádza:

a) ak by ich neuvedenie mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu, pokiaľ ide o skutočnú krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu potraviny, najmä ak by z informácií sprevádzajúcich potravinu alebo z celej etikety inak vyplývalo, že potravina má inú krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu;

…“

Právna úprava v oblasti cla

9 Colný kódex Spoločenstva bol zrušený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (Ú. v. EÚ L 269, 2013, s. 1, ďalej len „Colný kódex Únie“), ktorého relevantné ustanovenia sa v súlade s jeho článkom 288 ods. 2 uplatňujú od 1. mája 2016.

10 Od tohto dátumu sa odkazy na Colný kódex Spoločenstva uvedené v iných aktoch Únie, ako je nariadenie č. 1169/2011, musia chápať ako odkazy na zodpovedajúce ustanovenia Colného kódexu Únie, ako to vyplýva z článku 286 ods. 3 tohto kódexu.

11 Článok 60 Colného kódexu Únie, ktorého ustanovenia zodpovedajú ustanoveniam článku 23 ods. 1 a článku 24 Colného kódexu Spoločenstva, stanovuje:

„1. Za tovar, ktorý má pôvod v jedinej krajine alebo na jedinom území, sa považuje tovar úplne získaný [tovar s úplným pôvodom – *neoficiálny preklad*] v takejto krajine alebo na takomto území.

2. Tovar, na ktorého výrobe sa zúčastňuje viac ako jedna krajina alebo územie, sa považuje za tovar s pôvodom v krajine alebo na území, kde sa vykonalo jeho posledné, podstatné a hospodársky odôvodnené zušľachtenie alebo prepracovanie, a to v podnikoch vybavených na tento účel, ktorého výsledkom je nový výrobok alebo ktoré predstavuje dôležitý stupeň výroby.“

Stanovisko Komisie

12 Dňa 12. novembra 2015 Európska komisia uverejnila v *Úradnom vestníku Európskej únie* stanovisko, nazvané „Výkladové stanovisko týkajúce sa označenia pôvodu tovaru z území okupovaných [štátom] Izrae[l] od [júna] 1967“ (Ú. v. EÚ C 375, 2015, s. 4, ďalej len „stanovisko Komisie“).

13 V bode 1 tohto stanoviska Komisia uvádza, že „Európska [ú]nia v súlade s medzinárodným právom neuznáva zvrchovanosť Izraela nad územiami, ktoré Izrael okupuje od júna 1967, konkrétne Golanské výšiny, pásmo Gazy a západný breh Jordánu vrátane východného Jeruzalema, a nepovažuje ich za súčasť [i]zraelského územia“.

14 V bode 2 uvedeného stanoviska Komisia uvádza, že „spotrebitelia, hospodárske subjekty a národné orgány sa vskutku dožadujú vyjasnenia“ vo veci uplatňovania „existujúc[ich] právn[ych] predpis[ov] Únie týkajúc[ich] sa informácii o pôvode výrobkov z území okupovaných Izraelom“ a že „cieľom je takisto zabezpečiť, aby Únia v súlade s medzinárodným právom dodržiavala svoje stanoviská a záväzky a neuznávala zvrchovanosť Izraela nad územiami okupovanými od júna 1967“.

15 V bode 3 toho istého stanoviska Komisia vyhlasuje, že „týmto oznámením sa nevytvárajú žiadne nové legislatívne predpisy“ a „Komisia rozumie, ako fungujú príslušné právne predpisy Únie“ a daným stanoviskom „nie [je] dotknut[ý]… prípadný výklad Súdneho dvora“.

16 Komisia po tom, ako v bodoch 4 až 6 svojho stanoviska uviedla rôzne ustanovenia práva Únie, ktoré stanovujú povinnosť označiť pôvod rozličných druhov výrobkov, v bodoch 7 až 10 tohto stanoviska stanovila:

„(7) Keďže Golanské výšiny a západný breh Jordánu (vrátane východného Jeruzalema) nie sú podľa medzinárodného práva súčasťou izraelského územia, označenie ‚výrobok z Izraela‘ sa v zmysle uvedených právnych predpisov považuje za nesprávne a klamlivé.

(8) Pokiaľ je označenie pôvodu povinné, bude sa musieť použiť iný výraz, ktorý bude zohľadňovať to, pod akými názvami sú tieto územia v mnohých prípadoch známe.

(9) V prípade výrobkov z Palestíny, ktoré nepochádzajú z osád, by označením, ktoré nie je klamlivé v súvislosti so zemepisným pôvodom a ktoré zároveň zodpovedá medzinárodným praktikám, mohlo byť ‚výrobok zo západného brehu Jordánu (palestínsky výrobok)', ‚výrobok z Gazy' alebo ‚výrobok z Palestíny'.

(10) V prípade výrobkov zo západného brehu Jordánu alebo Golanských výšin, ktoré pochádzajú z osád, by označenie obmedzené na ‚výrobok z Golanských výšin' alebo ‚výrobok zo západného brehu Jordánu' nebolo akceptovateľné. Aj keby tieto označenia označovali širšiu oblasť alebo územie, z ktorých výrobok pochádza, neuvedenie dodatočných zemepisných informácií a skutočnosti, že výrobok pochádza z izraelských osád, by spotrebiteľa uvádzalo do omylu, pokiaľ ide o skutočný pôvod výrobku. V takýchto prípadoch je nutné pridať výraz ‚izraelská osada' alebo jeho ekvivalent – napríklad v zátvorkách. Preto možno použiť výrazy ako napríklad ‚výrobok z Golanských výšin (izraelská osada)' alebo ‚výrobok zo západného brehu Jordánu (izraelská osada)'."

Francúzske právo

17 „Stanovisko určené hospodárskym subjektom a týkajúce sa označovania pôvodu tovaru z území okupovaných [štátom] Izrael od roku 1967" (Avis aux opérateurs économiques relatif à l'indication de l'origine des marchandises issues des territoires occupés par [l'État d']Israël depuis juin 1967), uverejnené ministrom hospodárstva a financií 24. novembra 2016 (JORF 2016, č. 273, text č. 81, ďalej len „ministerské stanovisko"), znie takto:

„Nariadenie [č. 1169/2011] stanovuje, že pri označovaní musia byť údaje uvádzané čestným spôsobom. Nesmie hroziť, že by spotrebiteľa uviedli do omylu, najmä pokiaľ ide o pôvod výrobkov. Potraviny z území okupovaných Izraelom musia byť preto označené tak, aby označenie odrážalo tento pôvod.

Z toho vyplýva, že [Generálne riaditeľstvo pre hospodársku súťaž, ochranu spotrebiteľa a boj proti podvodom francúzskeho ministerstva hospodárstva a financií (direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (DGCCRF) du ministère de l'Économie et des Finances français)] upriamuje pozornosť prevádzkovateľov na stanovisko [Komisie].

Je v ňom najmä uvedené, že podľa medzinárodného práva Golanské výšiny a západný breh Jordánu vrátane východného Jeruzalema nie sú súčasťou Izraela. Aby teda spotrebiteľ nebol uvedený do omylu, pri označovaní potravín musí byť presne uvedený pôvod výrobkov bez ohľadu na to, či je jeho uvádzanie povinné podľa pravidiel Spoločenstva alebo ho hospodársky subjekt uvedie dobrovoľne.

V prípade výrobkov zo západného brehu Jordánu alebo Golanských výšin, ktoré pochádzajú z osád, označenie obmedzené na ‚výrobok zo západného brehu Jordánu' alebo ‚výrobok z Golanských výšin' nie je prijateľné. Hoci tieto označenia označujú širšiu oblasť alebo územie, z ktorých výrobok pochádza, neuvedenie dodatočných zemepisných informácií a skutočnosti, že výrobok pochádza z izraelských osád, by mohlo spotrebiteľa uviesť do omylu, pokiaľ ide o skutočný pôvod výrobku. V takýchto prípadoch je nutné pridať v zátvorkách výraz ‚izraelská osada' alebo jeho ekvivalent. Na tieto účely možno použiť výrazy ako ‚výrobok z Golanských výšin (izraelská osada)' alebo ‚výrobok zo západného brehu Jordánu (izraelská osada)'."

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

18 Dvoma návrhmi, ktoré boli zapísané do registra 24. a 25. januára 2017, Organisation juive européenne a Vignoble Psagot podali na Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) žalobu, ktorou sa domáhali zrušenia ministerského stanoviska. Na podporu svojich návrhov uviedli oba tieto subjekty rôzne žalobné dôvody založené najmä na porušení nariadenia č. 1169/2011 týmto stanoviskom.

19 Conseil d'État (Štátna rada) v podstate dospela k záveru, že otázky, ktoré vznikli v súvislosti s preskúmaním žalobných dôvodov založených na porušení nariadenia č. 1169/2011, sú rozhodujúce pre vyriešenie týchto dvoch sporov, ktoré prejednáva, a predstavujú závažný problém.

20 Za týchto podmienok Conseil d'État (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Ukladá právo Únie a konkrétne nariadenie č. 1169/2011 v prípade, že je označenie pôvodu výrobku patriaceho do pôsobnosti tohto nariadenia povinné, povinnosť, aby mal výrobok pochádzajúci z územia okupovaného štátom Izrael od roku 1967 označenie tohto územia a tiež označenie, pokiaľ to tak je, že výrobok pochádza z izraelskej osady?

2. Dovoľujú v prípade zápornej odpovede ustanovenia tohto nariadenia, konkrétne jeho kapitoly VI, členskému štátu takéto označenia požadovať?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

21 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 9 ods. 1 písm. i) nariadenia č. 1169/2011 v spojení s článkom 26 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia vykladať v tom zmysle, že potraviny s pôvodom z územia okupovaného štátom Izrael musia uvádzať nielen označenie tohto územia, ale v prípade, že takéto potraviny pochádzajú z izraelskej osady v rámci uvedeného územia, aj údaj o tomto pôvode.

22 V tejto súvislosti treba po prvé uviesť, že z článku 9 ods. 1 písm. i) nariadenia č. 1169/2011 vyplýva, že uvedenie krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu potraviny je povinné, ak je to stanovené v článku 26 tohto nariadenia.

23 Tento článok 26 ods. 2 písm. a) spresňuje, že označenie krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu je povinné, ak by ich neuvedenie mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu, pokiaľ ide o skutočnú krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu potraviny, najmä ak by z informácií sprevádzajúcich túto potravinu alebo z celej etikety inak vyplývalo, že táto potravina má inú krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu.

24 Okrem toho odôvodnenie 29 nariadenia č. 1169/2011, na základe ktorého sa má toto ustanovenie vykladať, uvádza, že údaj o krajine pôvodu alebo mieste pôvodu by nemali klamať spotrebiteľa.

25 Z toho na jednej strane vyplýva, že krajina alebo miesto pôvodu potraviny musia byť uvedené, ak neuvedenie takéhoto údaja by mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu tým, že by si mohol myslieť, že potravina má inú krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu, než je miesto jej skutočného pôvodu alebo krajina jej skutočného pôvodu. Na druhej strane, ak je údaj o mieste pôvodu alebo krajine pôvodu uvedený na danej potravine, nesmie byť klamlivý.

26 Po druhé pojem „krajina pôvodu“ uvedený v článku 26 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1169/2011 je definovaný v článku 2 ods. 3 tohto nariadenia odkazom na Colný kódex Spoločenstva, ktorý bol nahradený Colným kódexom Únie, ako bolo uvedené v bode 9 tohto rozsudku.

27 Podľa článku 60 Colného kódexu Únie sa za tovar s pôvodom v určitej „krajine“ alebo na určitom „území“ považuje tovar, ktorý má buď úplný pôvod v tejto krajine alebo na tomto území, alebo tovar, ktorého posledné a podstatné zušľachtenie alebo prepracovanie sa uskutočnilo v tejto krajine alebo na tomto území.

28 Pokiaľ ide o pojem „krajina“, treba na jednej strane uviesť, že je opakovane použitý v Zmluve o EÚ a Zmluve o FEÚ ako synonymum pojmu „štát“. Preto na zabezpečenie koherentného výkladu práva Únie je potrebné priznať tomuto pojmu v Colnom kódexe Únie a v nariadení č. 1169/2011 rovnaký význam.

29 Na druhej strane pojem „štát“ treba sám chápať tak, že označuje suverénny orgán vykonávajúci v rámci svojich geografických hraníc všetky právomoci priznané medzinárodným právom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2016, Rada/Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, bod 95).

30 Pokiaľ ide o pojem „územie“, zo samotnej alternatívnej formulácie článku 60 Colného kódexu Únie vyplýva, že označuje iné subjekty než „krajiny“, a teda iné ako „štáty“.

31 Ako už Súdny dvor uviedol, takéto subjekty zahŕňajú najmä geografické priestory, ktoré, hoci sa nachádzajú pod jurisdikciou alebo medzinárodnou zodpovednosťou niektorého štátu, majú z hľadiska medzinárodného práva vlastné postavenie, ktoré je odlišné od postavenia tohto štátu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. decembra 2016, Rada/Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, body 92 a 95, ako aj z 27. februára 2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, body 62 až 64).

32 Vzhľadom na obsah článku 60 Colného kódexu Únie, povinnosť stanovená v článku 26 ods. 2 nariadenia č. 1169/2011 označiť krajinu pôvodu potraviny, ak by jej neuvedenie mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu, sa uplatňuje nielen na potraviny, ktoré pochádzajú z „krajín“, ako sa chápu v bodoch 28 a 29 tohto rozsudku, ale aj na potraviny pochádzajúce z „území“, ako sú spresnené v bode 31 tohto rozsudku.

33 V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že potraviny, o aké ide vo veci samej, pochádzajú z „území okupovaných štátom Izrael od roku 1967“, a presnejšie, ako to vyplýva z ministerského stanoviska, zo západného brehu Jordánu, vrátane východného Jeruzalemu, a z Golanských výšin.

34 Podľa pravidiel medzinárodného humanitárneho práva však tieto územia podliehajú obmedzenej jurisdikcii štátu Izrael ako okupačnej mocnosti, pričom každé z týchto území má vlastné medzinárodné postavenie, ktoré je odlišné od postavenia tohto štátu.

35 Západný breh Jordánu je totiž územím, ktorého ľud, t. j. palestínsky ľud, má právo na sebaurčenie, ako to Medzinárodný súdny dvor pripomenul vo svojom poradnom stanovisku z 9. júla 2004 s názvom Právne dôsledky výstavby múru na okupovaných palestínskych územiach (MSD, Zbierka 2004, s. 136, body 118 a 149). Pokiaľ ide o Golanské výšiny, toto územie je súčasťou územia iného štátu, než je štát Izrael, t. j. Sýrskej arabskej republiky.

36 Vzhľadom na tieto skutočnosti je potrebné dospieť k záveru, že uvedenie údaja na potravinách, o aké ide vo veci samej, že štát Izrael je ich „krajinou pôvodu“, hoci tieto potraviny sú v skutočnosti pôvodom z niektorého z území uvedených v bode 33 tohto rozsudku, by mohlo klamať spotrebiteľa.

37 Okrem toho, aby sa predišlo situácii, že spotrebiteľ by mohol byť uvedený do omylu, pokiaľ ide o skutočnosť, že štát Izrael pôsobí na týchto územiach ako okupačná mocnosť, a nie ako suverénny orgán v zmysle opísanom v bode 29 tohto rozsudku, je potrebné ho informovať o tom, že uvedené potraviny nemajú pôvod v tomto štáte.

38 Údaj o území pôvodu takých potravín, o aké ide vo veci samej, teda nemožno vynechať, a preto sa musí považovať za povinný v súlade s článkami 9 a 26 nariadenia č. 1169/2011.

39 V treťom a poslednom rade, pokiaľ ide o pojem „miesto pôvodu“, uvedený v článku 26 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1169/2011, tento pojem odkazuje podľa článku 2 ods. 2 písm. g) prvej vety tohto nariadenia na miesto, z ktorého potravina pochádza, ale ktoré nie je „krajinou [jej] pôvodu“. Toto posledné uvedené ustanovenie však spresňuje, že uvedenie mena, obchodného mena alebo adresy výrobcu nemožno považovať za označenie pôvodu tejto potraviny.

40 Okrem toho, vzhľadom na posúdenia uvedené v bodoch 26 až 32 tohto rozsudku, miesto pôvodu nemôže navyše zodpovedať „územiu pôvodu“ potraviny.

41 Vzhľadom na tieto skutočnosti treba pojem „miesto pôvodu“ chápať tak, že odkazuje na akýkoľvek konkrétny zemepisný priestor nachádzajúci sa v rámci krajiny alebo územia pôvodu potraviny, ktorým však nemôže byť adresa výrobcu.

42 V prejednávanej veci z otázky, ktorú položil vnútroštátny súd, po prvé vyplýva, že je potrebné určiť, či sa má nariadenie č. 1169/2011 vykladať v tom zmysle, že údaj, podľa ktorého potravina pochádza z „izraelskej osady“ nachádzajúcej sa na niektorom z území uvedených v bode 33 tohto rozsudku, môže byť považovaný za údaj o mieste pôvodu v zmysle tohto nariadenia.

43 Pokiaľ ide o pojem „osada“, tento výraz môže z dôvodu svojej všeobecnej povahy odkazovať ani nie tak na jedno konkrétne miesto, ale skôr na viacero oblastí. Navyše tento pojem, chápaný vo svojom bežnom zmysle, zahŕňa okrem svojho geografického významu aj demografický rozmer, keďže odkazuje na osídlenie cudzieho pôvodu.

44 Tieto skutočnosti však nemôžu brániť tomu, že pojem „osada“ môže prispieť k označeniu „miesta pôvodu“ v zmysle nariadenia č. 1169/2011, pokiaľ v takom prípade odkazuje na geograficky vymedzené miesto, v súlade s definíciou uvedenou v bode 41 tohto rozsudku.

45 V prejednávanej veci z uvedeného vyplýva, že údaj, podľa ktorého potravina pochádza z „izraelskej osady“ nachádzajúcej sa na jednom z území uvedených v bode 33 tohto rozsudku, možno považovať za údaj o „mieste pôvodu“ v zmysle článku 26 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1169/2011.

46 Za týchto podmienok treba po druhé určiť, či sa výraz „izraelská osada“ musí považovať za povinný v súvislosti s potravinami, o aké ide vo veci samej. Presnejšie, v prípade, že – ako vyplýva z bodu 38 tohto rozsudku – musia byť takéto potraviny označené údajom o ich území pôvodu, Súdnemu dvoru prináleží určiť, či tieto potraviny musia byť tiež označené výrazom „izraelská osada“.

47 Ako bolo spresnené v bode 25 tohto rozsudku, na tento účel treba overiť, či, keby sa neuviedol tento údaj, čo by znamenalo, že by sa uviedlo iba územie pôvodu, mohlo by to uviesť spotrebiteľa do omylu, pokiaľ ide o miesto skutočného pôvodu dotknutých potravín.

48 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že sídelné osady postavené na niektorých územiach okupovaných štátom Izrael sa vyznačujú tou okolnosťou, že predstavujú zhmotnenie politiky premeny obyvateľstva vedenej týmto štátom mimo jeho územia, ktorá je v rozpore s pravidlami medzinárodného humanitárneho práva, ako sú kodifikované v článku 49 šiestom odseku Ženevského dohovoru o ochrane civilných osôb za vojny zo dňa 12. augusta 1949 (*Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov*, zv. 75, č. 973, s. 287), ako uviedol Medzinárodný súdny dvor vo vzťahu k okupovanému palestínskemu územiu vo svojom poradnom stanovisku z 9. júla 2004, Právne dôsledky výstavby múru na okupovaných palestínskych územiach (MSD, Zbierka 2004, s. 136, bod 120). Navyše táto politika bola opakovane odsúdená Bezpečnostnou radou Organizácie Spojených národov, ako uviedol generálny advokát v bodoch 53 a 54 svojich návrhov, a aj samotnou Úniou. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že z článku 3 ods. 5 ZEÚ vyplýva, že Únia prispieva k prísnemu dodržiavaniu medzinárodného práva, najmä k dodržiavaniu zásad Charty Organizácie Spojených národov.

49 Treba uviesť, že keby potravina pochádzajúca z izraelskej osady obsahovala údaj o niektorom z území uvedených v bode 33 tohto rozsudku, bez toho, aby uvádzala toto miesto pôvodu, spotrebitelia by si mohli myslieť, že táto potravina pochádza v prípade západného brehu Jordánu od palestínskeho výrobcu alebo v prípade Golanských výšin od sýrskeho výrobcu.

50 Od spotrebiteľov totiž nemožno očakávať, že pri neexistencii akejkoľvek informácie, ktorá by objasňovala túto otázku, by mohli predpokladať, že takáto potravina pochádza z oblasti alebo zo skupiny oblastí predstavujúcich sídelnú osadu postavenú na niektorom z uvedených území v rozpore s pravidlami medzinárodného humanitárneho práva.

51 V tomto ohľade neuvedenie údaja o tom, že potravina pochádza z „izraelskej osady“ nachádzajúcej sa na niektorom z území uvedených v bode 33 tohto rozsudku, môže uviesť spotrebiteľa do omylu tým, že u neho vyvoláva dojem, že táto potravina má iné miesto pôvodu, než je jej skutočné miesto pôvodu.

52 Tento záver je podporený cieľom nariadenia č. 1169/2011, ktorý spočíva, ako to vyplýva z jeho článku 1 ods. 1, v zaistení vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa vo vzťahu k informáciám o potravinách, pričom sa zohľadňujú rozdiely vo vnímaní spotrebiteľov.

53 Z článku 3 ods. 1 nariadenia č. 1169/2011, ako aj z odôvodnení 3 a 4 tohto nariadenia, na základe ktorých sa má toto ustanovenie vykladať, totiž vyplýva, že informovanie spotrebiteľov musí umožniť týmto spotrebiteľom rozhodnúť sa pri výbere na základe informácií, ako aj so zreteľom najmä na zdravotné, hospodárske, environmentálne, sociálne a etické aspekty.

54 Vzhľadom na nevyčerpávajúci charakter tohto výpočtu treba zdôrazniť, že aj iné druhy aspektov, akými sú tie, ktoré sa týkajú dodržiavania medzinárodného práva, môžu byť tiež v tomto rámci relevantné.

55 V prejednávanej veci treba pripustiť, ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 51 a 52 svojich návrhov, že spotrebitelia majú tendenciu prijímať svoje rozhodnutia o nákupe s prihliadnutím na úvahy súvisiace so skutočnosťou, že potraviny, o aké ide vo veci samej, pochádzajú zo sídelných osád postavených v rozpore s pravidlami medzinárodného humanitárneho práva.

56 Okrem toho okolnosť, že potravina pochádza zo sídelných osád postavených v rozpore s pravidlami medzinárodného humanitárneho práva, môže byť predmetom posúdenia etickej povahy, ktoré môže ovplyvniť rozhodnutia o nákupe spotrebiteľov, a to tým skôr, že niektoré z týchto pravidiel predstavujú základné pravidlá medzinárodného práva (poradné stanovisko Medzinárodného súdneho dvora z 9. júla 2004, Právne dôsledky výstavby múru na okupovaných palestínskych územiach, MSD, Zbierka 2004, s. 136, body 155 až 159).

57 Napriek tomu, že článok 9 ods. 1 písm. i) a článok 26 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1169/2011 odkazujú na údaj o krajine pôvodu „alebo“ o mieste pôvodu, tieto ustanovenia vyžadujú v takej situácii, o akú ide vo veci samej, tak údaj, že potravina pochádza z niektorého z území uvedených v bode 33 tohto rozsudku, ako aj to, že potravina pochádza z niektorej z „izraelských osád“, pokiaľ táto potravina pochádza zo sídelných osád nachádzajúcich sa v rámci jedného z týchto území, pričom vynechanie tohto posledného údaja by mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu, pokiaľ ide o miesto jej pôvodu.

58 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 9 ods. 1 písm. i) nariadenia č. 1169/2011 v spojení s článkom 26 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že potraviny s pôvodom z územia okupovaného štátom Izrael musia uvádzať nielen označenie tohto územia, ale v prípade, že takéto potraviny pochádzajú z oblasti alebo zo skupiny oblastí predstavujúcich izraelskú osadu v rámci uvedeného územia, aj údaj o tomto pôvode.

O druhej otázke

59 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 9 ods. 1 písm. i) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004, v spojení s článkom 26 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že potraviny s pôvodom z územia okupovaného štátom Izrael musia uvádzať nielen označenie tohto územia, ale v prípade, že takéto potraviny pochádzajú z oblasti alebo zo skupiny oblastí predstavujúcich izraelskú osadu v rámci uvedeného územia, aj údaj o tomto pôvode.

Podpisy